КРАКІВСЬКІ ВІСТИ

Народній часопис для Генерального Губернаторства

Krakauer Nachrichten
Ukrainische Volkszeitung
für General-Gouvernement

ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В ТИЖДЕНЬ

Адреса Редакції і Адміністрації: Krakauer Nachrichten, Krakau, Karmeliterstr. 34, II.

ТЕЛЕФОНИ:
Дирекція 137-42
Адміністрація 230-39
Редакція 230-39
Друкарня 102-79

Відділи: Ярослав, Головна 19, Холм, — Сянік.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно . . . . зол. 2.50

Ч. 10. Краків, 11. лютого 1940. Рік І.

Літературний конкурс

Дирекція »Українського Видавництва« С-ки з о. в. в Кракові оголошує оцим І. Літературний Конкурс на історичні або побутові літературні твори, тематично звязані в Підляшшям, Холмщиною, Посянням або Лемківщиною. Літературний жанр довільний: повість, оповідання, новелі, поема або збірка поезій. Розміри 32—128 сторін друку 16°.

Твори надіслані на конкурс мусять бути оригінальні, досі ніде не друковані, переписані машиново, або дуже читко рукою, означені псевдонімом або гаслом. Прізвище й адресу автора долучити в окремій запечатаній коверті, означеній зверху цим самим псевдонімом або гаслом. Речинець надсилання рукописів минає 15 квітня 1940 р. в год.. 12-ій. Рукописи присилати на адресу »Українського Видавництва«, Краків, Кармелітська 34, II.

Склад конкурсового жюрі: Д-р Іван Зілинський, професор університету, Олена Теліга, голова літературної секції »Зарева« і Д-р Є. Пеленський, дир. »Українського Видавництва«

Нагорода за відзначений твір, — фундована Директором Видавництва, виносить 1.000.— (тисячу) зол. Конкурсове жюрі може нагороду розділити, якщоб ніякий з надісланих творів не добув признання усіх членів жюрі.

Нагороджений твір (твори) стає власністю »Українського Видавництва« у Кракові. Крім того »Українське Видавництво« застерігає собі право набути і друкувати евентуально й інші твори, надіслані на конкурс.

Краків, 3. лютого 1940 р.

**Дирекція
»Українського Видавництва«
С-ки з о. в. в Кракові.**

Італія на воєнній стопі

— Півофіційний італійський щоденник »Пополо д' Італія« виясноє становище Італії в сучасній війні в такий знаменний спосіб: »Невтральним є той, хто не стає по боці ніодної з воюючих сторін. Одначе назва „держава, що не веде війни" не підходить для Італії і не зобовязує її до збереження безсторонности. Хоч італійський кріс при нозі, Італія займає активне становище у великій світовій драмі. Її злеговажені у Версаю інтереси є причиною її великого зацікавлення розвитком і вислідом конфлікту. Італія не вмішуючися сьогодні до воєнних ,ій бере участь у господарській війні. На господарському фронті Італія не сміє програти ніодної битви, якщо хоче зберегти свою незалежність. Господарська війна є такою як кожна інша. Вона накладає на Італію обовязок поготівля«.

——o——

Вислід балканської конференції

— Державні мужі балканських держав, які брали участь у конференції у Білгороді, виїхали тепер у гості до югословянського прем. Цветковіча в Ніші. На конференції у Білгороді рішено продовжити союз балканських держав на дальших 7 років.

З того виходить, що Англії і Франції не пощастило створити протинімецького бльоку на Балкані. Балканські держави збережуть строгу невтральність у сучасному европейському конфлікті. Слід відмітити, що на конференції у Білгороді турецький міністр закордонних справ Сараджоглю видвигнув проєкт створення оборонного союзу на Балкані. Одначе й цей плян не зустрівся з признанням інших представників. Вкінці треба ще завважити, що Англія і Франція намагалися теж довести до зірвання господарських взаємин балканських держав з Німеччиною, але і ці намагання не вдалися.

——o——

Англійський та французький амбасадори покидають Москву

— Кружляють вісти, що французький амбасадор у Москві Нажіяр, виїде незабаром на відпочинок.

Слід відмітити, що англійський амбасадор Віліям Сір уже перед кількома днями виїхав з Москви. Ця подія доволі знаменна й має питому політичну вимову.

—o—

УКРАЇНСЬКИЙ ЧАСОПИС В КОЖНУ ХАТУ!

Нація собі
— за масову ощадність!

Краків, 8. лютого 1940.

Питання національного фонду тісно звязане з ощадністю громадян цієї чи іншої національної спільноти. Під гаслом »нація собі«, поодинокі народи шляхом всенаціональної ощадности доконують велитенських творчих діл. Адже ж нема сумніву, що прим. Німеччина саме завдяки високорозвиненим чеснотам ощадности своїх громадян добула собі славу доброго господаря у світі.

Ощадність є основою суцільного господарського життя. Важко уявити собі пляномірний і швидкий розгін велитенського колеса промислу без ощадности; якщоб не ощадність то не булоб національного ні приватно - особистого майна, словом не було б отієї тяглости передання добутих цінностей з покоління в покоління, не було б тяглости творення і передачі архитворів мистецтва та інших вартостей і здобутків духа нації. Без ощадности не було б поступу в царині техніки, не було б прерізних винаходів, суспільних і приватних підприємств, тощо.

Творча вартість ощадности просто неоцінена. Зокрема годиться з докором відмітити, що саме тепер багато наших людей по цьому боці Сяну ні трішки не застановляються над справою приватної чи всенаціональної ощадности. Навпаки, в умовинах твердої дійсности, під господарським оглядом зокрема, помічаємо майже кожного дня факти, що їх у відношенні до національної ощадности ніяк інакше не можна назвати, як лише марнотравством. Годі промовчувати ті явища, що криють у собі зародки національного легковаження. У час загальносвітової господарської напруги й ощадности, ми, українці, мусимо бути світляним прикладом ощадностевої акції так у приватно-особистому, як і теж у родинному та збірному житті, для загальнонаціональної цілі. Діло в тому, що під гаслом »нація собі« мусимо самі подбати про забезпеку всіх наших внутрішних потреб, маючи на увазі перш усього такі справи: як сотки нашої молоді, яка не має матеріяльної змоги кінчати студій, справа видавання книжок, творів, журналів, календарів, ширення і поглиблення культурно - освітньої праці на землях, замешкалих українцими у Генерал-Губернаторстві, господарські справи, домашня культура й безліч інших потреб загально-національного характеру, що з уваги на швидкий біг історичного колеса вимагають від нас усіх, без різниці на такі чи інші зріжничкування,, глибокої призадуми над справою створення національного фонду.

Яким шляхом такий фонд організувати? Просто, шляхом і засобами пляновоі ощадности й опадаткування кожного заможнішого українця. Шляхом відповідної пропаганди й освідомлення широких мас,

властся у короткому часі зібрати чималий національний фонд на загальні наші справи — потреби.

Якщо вкінці мова про ощадність громадян, то слід відмітити, що її успіх в тісному причиновому звязку з моралю нації, тобто лише одиниця хрустального характеру, людина високої моралі здібна щадити. Нам саме тепер треба такого типу людини, яка малаб добру й сильну волю та зрозуміння відмовити собі, хоч би й потрібну річ, а заощаджений гріш віддати на загально - національні потреби. Така ощадність різьбить характер, зміцнює волю й енергію, видобуває з людини найбільші її цінности. Не від речі теж відмітити, що така ощадність ушляхотнює людину, отже й цілу спільноту. Йде про те, щоб вище ставити загально-національні справи, ніж свої особисті, дрібні буденні справи, що скоро проминають. Вкінці найважніше те, що шляхом ощадности на національний фонд виявляється оцю справжню єдність нації, її волю жити, розвиватися і творити все нові здобутки та цінности. Не має теж найменшого сумніву, що тієї внутрішньої, сцементованої й нерозривної єдности нам під теперішню пору дуже потрібно.

Віримо, що всі українці, селяни, робітники й інтелігенти виявлять повне зрозуміння для такої многоважної справи, якою є для наших завдань — **національний фонд.** У цій пекучій справі повинні забрати голос на сторінках »Краківських Вістей« наші господарські чинники, які всебічно зясували б оце питання та технічну його розвязку. Вони вияснять, що масова ощадність необхідна, щоби створити і вивінувати український центральний банк, який фінансуватиме кооперативні та приватні підприємства, українське хліборобство, торговлю і промисл.

Е. Маласюк.

Міцне забороло проти польщини

Підляшша — це одна з найважніших і найкращих українських окраїн.

Важне значіння Підляшша в цьому, що воно — будучи найдальше висуненим на північний захід наших земель — впродовж тисячеліття нашого історичного іствування — сповняло ролю міцної тами, об яку розбивалися всі ворожі затії. Всі скажені атаки польщини зі заходу — на українські землі, вдаряли впершу чергу в Підляшша. **І лише завдяки незвичайно великій відпорности українського населення Підляшша, завдяки його великому привязанні до своєї мови і традиції — Підляшша затримало незважаючи на 600-літню неволю і нечуваний нелюдський терор — свій первісний український характер.**

Останні два десятиліття панування Польщі, головно в послідних кількох роках, Підляшша пережило страшні роки систематичної й зорганізованої польонізації з боку польських урядових чинників, роки — найбільшого у світі політичного культурного та... релігійного терору. Ще нині кожний українець стрясається на цілому організмі — на сам лиш спомин вандальського руйнування церков, дикого переслідування та фізичного й морального катування священників і вірних — за їхню любов і привязання до своєї батьківської віри, мови й нації.

Українська мова була виключена не лише з публичного життя, але також уживання української мови в дома та на вулиці наражувало людей на страшні переслідування і вязницю. Українська книжка, часописи та журнали і взагалі українське друковане слово були заборонені.

Українські товариства й організації, політичні, культурно-освітні, економічні та спортові були заборонені, так, що під оглядом суспільної національної організовности Підляшша творило собою одну велику руїну. На цілий більський повіт (Біла Підляшська) від десяток літ не було ніодної української школи, ніодного українського товариства, ніодної книжки чи часопису. На цілий великий повіт Біла (понад 200 місцевостей) було лише 6 українських церков; **всі інші церкви знищено, загарбано та віддавано полякам.** Словом під кожним оглядом — Підляшша за Польщі творило один сумний образ.

Тепер Підляшша ожило. Українське населення з новою вірою й завзяттям взялося до відбудови свого суспільно-національного життя. Скрізь стихійно повстають українські комітети, українські кооперативи, школи, аматорські театральні гуртки та хори. Ожило теж — й релігійне життя. — Взагалі все українство, що досі нишком — тайком перед оком польської поліції ще жеврілo, — нині спалахнуло буйним вогнем; усе поплило новим вільним руслом.

З гордістю мусимо ствердити, що населення Підляшша дає дійсно доказ великої життєздатної і творчої снаги, дає доказ, що цей страшний, нечуваний, нелюдський терор, що його стосувала Польща цілими десятиліттями, не тільки не зломив їхніх характерів, нетільки не осягнув цілі своїх творців для плянового і систематичного винародовлення, але навпаки загартував його ще більше і зробив з Підляшша нездобутий бастіон, правдиву твердиню українства на заході.

Одною з найкращих прикмет душі Підляшців, це — побіч тугости характеру, — **їхнє велике привязання та любов до своєї рідної землі.** Найкращим доказом цього факт, що більшість із них, з яких деякі зі страху перед польським терором, покинули були рідню землю — сьогодні знову масово вертають назад на свою землицю.

Балигородчина йде вперед

Під польським пануванням у Балигородчині всяке культурно-освітнє життя було придавлене, щоб поліціянт і митна сторожа та взагалі поляк міг спокійно господарити. Одначе тут є свідомі села, що були примірим другим (як пр. Стежниця і Береска). Тепер на цілому терені кипить посилена культурно-освітня та організаційна праця. Організується читальні та кооперативи, драматичні і самоосвітні гуртки. В Балигородчині буде тепер коло 20 новозаснованих »Просвіт« і 35 новооснованих кооператив. Всюди праця зростає. Ведуть її головно нові молоді люди. Лише їх мало! Ще не в усіх селах українські учителі! А їх треба! Найгірше це відсутність друкованого слова. Книжок і часописів!!!

Якщо мова про самий Балигород, то гросово не побажене, але таки нежалом хвилі є, щоб усі ми, молоді й старші, сильно працювали для загальної української справи. Критика сама пустословна не доведе до покращання відносин. Зрештою найкраща критика це позитивна, згідлива, якісно вартісна праця.

Всякі особисті крамоли, порахунки й тим подібні міжусобиці — це страшна язва, яку слід бещадно викорінити з нашого суспільного життя.

Існує у Балигороді хор, що дав два концерти знагоди 22. січня і Крут. Треба подбати, щоб і аматорський гурток оживив працю в читальні. І саме праця повинна зеднати всіх українців у Балигороді. Геть з розеднанням, яке накоїло нам уже стільки лиха в ході цілої нашої історії. В єдности сила народу. Берім собі приклад з цієї подиву гідної єдности й карности німецького народу.

Дак.

Свято Водохрещі у Кристинополі

Цьогорічне свято Водохріщі у Кристинополі відбулося дуже величаво. Молодь вирубала з леду на річці Солокія, що впадає до Буга, великий хрест і прибрала його зеленню та жовто-блакитними прапорами.

Рано на Йордан прибуло на річку Солокію поверх 3000 людей, українців з Кристинополя і поблизьких сіл. Акту водосвятя довершило двох священників із монастиря оо. Василіян у Кристинополі. Співав місцевий хор. Саме свято випало дуже величаво й мало винятково зворушливий характер.

Життя у Кристинополі починається поволі наладнувати. Хоч невідомі злочинці спалили 26. січня ц. р. читальню „Просвіти", яку щойно викінчували будувати, то все-одно культурно-освітню працю продовжується далі.

Дня 29. січня ц. р. аматорський гурток зі села Завишні відограв у Кристинополі гарно і вдатно »Крути«. На виставі було багато гостей українців і німців.

Треба надіятись, що українці Кристинополя візьмуться завзято до праці на занедбаній народній ниві, зокрема молодь під енергійним проводом секретаря волости Карпишина виявить багато зрозуміння для добра загальної справи.

Свій.

—о—

Культурно-освітня нарада в Пантні

Село Пантна — це одно з найсвідоміших сіл у Горличчині. У селі є читальня »Просвіти«, кооператива »Лемківська Земля« і пороблено заходи у справі оснування кружка »Сільського Господаря«. Дня 28. січня ц. р. відбулася в місцевій школі »Просвіти« культурно-освітна та господарська анкета. На нараді порушено безліч важних справ і намічено плян праці в селі та в околиці.

По нараді відбулася традиційна »Просфора«. За спільним столом засіли селяни, інтелігенти й робітники, старші й молодь.

Дари поблагословив о. декан Сенькевич і виголосив коротку промову про любов, згоду та жертвенну працю. З черги забирали слово др Борисевич, сот. Гончаренко, п. Чижевич і багато селян.

Просфора пройшла з великим моральним успіхом Було поверх 400 осіб.

—о—

Чи ви [illegible] передплату за

«Краківські Вісти»?

Чи приєднали нових передплатників?

Кожний українець читає і поширює

свою національну пресу!

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Вископов. о. К. Тим. Радозіма поч. Гор. За одержаного листа дякуємо. Надіслане містимо. — Просимо присилати нам дописи про культурно-освітню й господарську працю у тамошньому терені. Привіт!

—о—

Які обовязки має жінка селянка?

Пристосуватися до нових умовин життя, пореламати дотеперішний спосіб життя і господарювання — ось це найголовніше завдання, яке поставили перед нашою жінкою події минулої осени. Особливо тяжко до цих обстановин пристосуватись нашій ж ці-селянці. Землі, заселені українським на еленням у Генерал-Губернаторстві в часі олишнього польського панування особливо були наражені на ріжні денаціоналізаційні впливи. Всяку українську чи то культурно-освітню, чи господарську працю серед населення влада унеможливила. Українська мати з розпукою в серці бачила, як діти її денаціоналізуються у ворожій школі, як вернувши до дому дитина заговорює до неї польською мовою, вчиться у школі чужих молитов, чужих пісень, а під впливом насмішок і переслідувань співшколярів поляків українська дитина боялась признаватися до свого походження, своєї віри. Було, на жаль, багато й таких несвідомих і слабодухих матерей, що з тваринної любови до своєї дитини самі намовляли дитину, щоб вона не признавалась до свого походження і така дитина зовсім пропадала для нашого народу.

Тепер умовини змінилися. Нині не тільки дитину не змушують іти до чужої школи, не тільки не змушують її говорити чужою мовою, але навпаки, українські школи є на удержанню держави, українські учителі мають змогу вільно навчати дітей рідного слова, історії, тощо. Український підручник не є чимось дивовижним і не мусить бути переповненим похвалою польських володарів та польським самохвальством і насильством. Цей підручник без страху може дати мати своїй дитині до рук і не заглядати при тому до вікна чи не видно де польського поліціянта. Може без страху піти мати до учителя чи учительки, — своїх людей, яких найбільшим бажанням є допомогти їй і порадити; і з ними може вона обговорити справу виховання не тільки своїх дітей, але й теж усунити занедбання у власній освіті. Справа тільки в тому, щоб наше сільське жіноцтво мало довіря до цих учителів і учительок і ставилося до них дійсно як до своїх людей. Переборoти в собі отой страх перед кождим паном в якому звикли наші селяни давніше все вбачати облесливого чужинця, це нині в інтересі кожної жінки-селянки, бо тільки тоді скористає вона вповні з доброї волі й охоти тої нашої інтеліґенції, яка іде нині на село.

Наші господарські установи не мали майже доступу на теперішні землі замешкалі українським населенням Ґенерал-Ґубернаторства. Чужі кооперативи порозсідались по наших селах і наша селянка змушена була купувати вироби чужої продукції. Тепер переборюючи велитенські транспортові та інші труднощі, не ощаджуючи своїх сил і здоровля наші кооператори намагаються прийти з допомогою нашому селові, наладнуючи постачання предметів першої необхідности та збут сільсько-господарських продуктів. І від нашої селянки-господині залежить у великій мірі те, чи ці саможертвенні зусилля наших кооператорів увінчаються успіхом. Від того де вони будуть закуповати все необхідне в її господарстві і де вони збуватимуть молоко, яйця та інші сільські продукти, залежить чи наша кооперація по селах змічнее чи ні і чи зможе вона вповні вести цю поміч селові, яку зможе дати при відповідному відношенню населення.

Не мала до наших сільських господинь на цих землях доступу і така станова господарська орґанізація як »Сільський Господар«. Всякі зусилля Секції Господинь при »Сільськім Господарі« чи інших жіночих орґанізацій, які хотіли нести нашій сільській господині поміч в її домашньому та сільському господарстві розбивались об неперможні перешкоди польської адміністраційної влади. Сільська господиня не мала змоги покращати своє господарство, бо ні українська книжка, ні українська фахова преса до неї не доходила.

Вже не було й мови про те, щоб відбувся якийсь український господарський курс чи бодай відчит чи анкета. Сільська господиня мусіла власним досвідом доходити до того, чого мають змогу навчитися жінки інших народів у фахових школах. На щастя і в тому змінилося положення. Може ніодна держава у світі не ставиться до фахової господарської освіти жінок з такою увагою як Німеччина. І коли тепер серед нашого сільського жіноцтва буде відповідне зрозуміння свого завдання — стати доброю господинею, коли прокинеться в нього охота до фахової господарської освіти, то напевно швидко повстануть і фахові господарські школи, курси та інше.

Всі ці можливости має наша жінка-селянка, але від неї самої залежить те, як вона їх використае. Від неї самої залежить те, чи вона заслужить собі на назву свідомої громадянки - українки, розумної матері та доброї господині. Хочемо вірити, що наша сільська господиня зрозуміє належно ті завдання, які поставило тепер перед нею життя і використає всі нагоди.

Р. Самота.

—o—

Польський манастир

гніздом ненависти та бруду.

В початках січня ц. р. співробітник німецького щоденника у Генеральному Ґубернаторстві »Варшавер Цайтунґ«, відвідав польський манастир у Непокалянові біля Сохачева. В цьому манастирі друкувався відомий українському громадянству найдешевший і тому теж найпочитніший в Польщі щоденник »Мали Дзеннік« та місячник »Рицеж Непокаляней«. Під такою то невинною і релігійною заслоною польські черці оплюгавлювали роками все непольське, підюджували польську вулицю до протиукраїнських затій, а в останньому часі до рознуздання порахунків з німцями в Польщі. Ще й нині огортає жах, коли пригадати, як то ці польські чорноризи намагалися у своїх забріханих рептильках вимазати німців та українців з лиця землі. Вони взивали польський уряд і цілу польську суспільність до переслідування української церкви в Польщі, аґітували за відбиранням українських церков і манастирів, підюджували до переслідування українського духовенства за те лише, що воно відважилося голосити Слово Боже в рідній мові.

Ці польські черці - католики, аж пінилися з люти і злоби, коли повстала Карпатська Україна і взивали цілий світ до її знищення. На воловій шкурі не списавби потоку ненависти, забріханости і злоби, якою цей Непокалянуф каляв український нарід, заливаючи цілу Польщу своїми українонежерними рептильками. Цей той сам Непокалянуф, що кермував святотацькими руками польських бандитів — »рицежів«, які розбирали українські церкви — Доми Божі — на Холмщині, зохочували їх палити, розбирати, руйнувати, а само місце заорювати. Цілому українському народові цей Непокалянув добре вївся в серце й не скоро воно його забуде на руїнах холмських церков. Варто ближче поцікавитись тим, що довідався на місці німецький кореспондент.

Непокалянув — це манастир черців Мінорітів, заснований коло Тересіна біля Сохачева 1927 р. Братчики того манастиря — як заявив німецькому кореспондентові нинішний ігумен — хотіли занятись виключно поширенням почитання Пречистої Діви Марії. Відси й назва манастира, бо Пречиста в польській мові висловлюється словом Непокаляна. До цього завдання мав служити місячник »Рицеж Непокаляней« і щоденник »Мали Дзеннік«. В манастирі, що складається з кількох великих будинків є одна з найбільших і найкращих друкарень в Польщі. У дрударні та в цілому манастирі працювало 1000 черців. Всю друкарську обслугу і всі варстати праці обслуговали самі черці. Манастир не робить враження манастира, але великої фабрики. Тільки статуя Пречистої в кожній салі і кілька сорокатих образів мали нагадувати, що це місце має служити ширенню правди й моралі. В дійсностіж робилось в ньому щось неймовірно протилежне всяким моральним християнським законам, щось протилежне всякій правді.

Свої ґазетки видавали польські черці з дрібних складок побожних людей. Томуто часописи були найдешевші в Польщі. »Мали Дзеннік« коштував 5 (пять!) сотиків, а »Рицежа Непокаляней« роздавали даром. Ця остання ґазетка розходилась 1 міліон примірників по Польщі! Тому то згадані часописи були такі небезпечні, бо ця протинімецька та українoжерна аґітація розпоряджала міліонами крикливих уст.

По німецькій окупації б. Польщі всі відповідальні за роботу »Малого Дзенніка« та »Рицежа Непокаляней« черці втікли у світ за очі. Ті, які залишились дальше думають продовжувати свою відому роботу. Німецький кореспондент зустрінув в одній салі календарі »Рицежа Непокаляней« на 1940 рік. На першій його сторінці на мапі б. Польщі видніє польський орел, а над ним в облаках постать Діви Марії. При нозі орла прикляк на коліні польський вояк з крісом, звернений лицем до Німеччини. Та на щастя цей календар не дочекався вже 1940 р. — пише згаданий кореспондент — і попав в німецькі руки.

І ось виринає думка, чи саме Провидіння не покарало бутних польських черців, які надужили по святотацьки святих назв для прикриття своєї найбруднішої роботи.

—o—

З українською піснею між чужинців

Важке матеріяльне положення великої частини нашої еміграції ставить перед нами завдання: уважно розглянутись за всякими заробітковими можливостями. До таких можливостей, яких ще не використано, а які скривають в собі деякі вигляди на заробітки, треба зачислити мистецьку ділянку. Може іншим разом вернемось до можливостей збуту вишиваних і різьблених виробів — на цьому місці спинимось лише над питанням, чи спів і танок могли б дати прожиток деякій кількости наших земляків.

Годі сумніватися, що кількасот тисяч українців, замешкалих у Генеральному Губернаторстві, відчувають потребу мистецьких вражінь і що цієї потреби не заспокоюють аматорські імпрези, що їх уладжують тут і там. Це відноситься в першу чергу до Підляшша і до Холмщини, де польський поліцейський режим безпощадно здавив усе культурне життя. Коли візьмемо під увагу масовий наплив холмщаків на аматорські вистави до північної Равщини, або успіхи театральної трупи, що повстала в листопаді у Грубешеві, зясуємо собі, які то можливости скриває в собі Підляшша чи багата Холмщина.

Та не лиш українське населення чекає на мистецькі імпрези. По всіх містах і містечках Генерал-Губернаторства розсіяні десятки тисяч німецьких військових та урядовців, які нудьгують далеко від своїх, серед примітивних життєвих умовин. У кожному кіні, в кожній каварні побачите щодня безліч осіб. Нема сумніву, що не бракувало б їх і на українських мистецьких імпрезах, на українських концертах у Холмі, у Грубешеві, в Сяноці чи в інших містах і селах.

В таких умовинах годі сумніватися, що на терені Генерал-Губернаторства могла б добре вдержатися хоч одна українська мандрівна трупа. Досвід виявив би, яка форма відповідала б їй найкраще; треба припускати, що найбільший успіх могла б рахувати комбінація хору з балетом, бо ширша публика воліє ріжноманітну програму. З огляду на дорогі залізничі білети не відречі було б починати від невеликої трупи — від ревелерсів та 4-ох танцюристів; це з другого боку дало б змогу дбайливого добору що до голосів, вишколу та зовнішнього вигляду. Не треба додавати, що в імпрезах, призначених для чужинців, необхідно ставити якнайбільше суворі вимоги до обсади та до виконання.

Також і репертуар цієї трупи мусів би бути уложений з великим вичуттям смаку. Для українського населення, зокрема для Підляшша і Холмщини, що дещо затратила фолькльор, необхідно дати у програмі якнайчистіші зразки народнього мистецтва. Чи так само мала б виглядати і програма для німців — це питання, яке вимагає деякої застанови.

Автор цих рядків слухав раз продукцій справжньої китайської орхестри — і разом з рештою білої публики почувався дуже погано, так погано, як слухаючи »песьні людове« в авдиціях польського радія. Наводимо ці два приклади, щоб підкреслити, кільки критицизму та вичуття смаку чужинця треба мати, подаючи чужій публиці твори свого народнього мистецтва. — Китаєць чи поляк краще зробить, коли взагалі заощадить чужинцеві своїх народніх продукцій; український хор може з великим успіхом виступати на чужинецьких естрадах, але це не звільнює їх від обовязку застановитися над формою, в якій найдоцільніше представити твори нашого народнього мистецтва чужинцям. — Чистий фолькльор дає сильні вражіння знавцеві, чи навіть поодиноким дилетантам з тоншим смаком, але для ширших кол може він бути трохи нестравний. — Мав про це нагоду переконатися хочаб український студентський хор, що в 1933 році обіздив бельгійські міста: за »Гей, гей, підемо до діброви« і т. п. тріки збирав він куди гучніші оплески ніж за деякі прегарні справді народні пісні, бездоганно виконані. З таким становищем чужої публики треба погодитися, якщо народні мистецькі продукції мають дати їй справді естетичні вражіння, а не вразити своєю екзотикою. Розуміють це композитори й режисери, які подають чужій публиці твори, побудовані на народніх мотивах. Т. зв. »російські романси« почуєте в цілій Европі; нема сумніву, що на таку популярність не могла б числити справжня російська народня пісня. Коли слухаєте музики з якоїсь турецької радіовисильні, вона для вас чужа, малозрозуміла; куди миліше вражають вас мельодії Кетельбея чи взагалі твори европейських композиторів, побудовані на східних мотивах. Мадярський фолькльор найпопулярніший в Европі, але чи Европа бачить його у 100% чистому виданні? На мадярських оперетках не стрінете ґротескових мадярських білих широченних штанів, зате часто побачите дівчат у »народних строях« зі спідничками, що їх скроєно зовсім не на мадярський лад...

Цих кілька анальогій не від речі взяти під увагу, коли хочемо на ширшу мірку виступити з нашим фолькльором перед чужою публикою. Не викривлюючи народнього мистецтва воснові (як це роблять напр. американські фільмові режисери), доцільно було б усунути з нашого музичного й танкового репертуару та з народнього строю все те, що в очах чи ушах чужинця важке, одноманітне, неефектовне.

Безліч російських хорів та балетів, що їх побачите по концертових салях, мюзікголях та сценах Европи, вказує на ці досить широкі можливости заробіткування для еміграції східно-европейського народу в західному середовищі. Воно заслуговує на увагу тим більше, що творить не лише джерело прожитку для одиниць, але й пропаґанду рідної культури. **Галіт.**

Знову затоплено 14 англійських кораблів

= Підчас розвідчого лету над Північним Морем дня 3. лютого ц. р. ескадри німецьких літаків заатакували англійські воєнні і торговельні кораблі, що плили під їх охороною. Не зважаючи на сильний вогонь протилетунської артилерії і протиділання ворожих мисливських літаків німецькі бомбовики знищили один мінолов, 4 стежні судна і 9 торговельних кораблів. Крім цього ушкодили багато озброєних торговельних кораблів дуже поважно. Всі заатаковані торговельні кораблі плили під анґлійським конвоєм. 3 німецькі літаки не вернули до своїх летовищ.

Як виходить з повідомлень Німецької Начальної Команди, в часі від 21. до 31. січня ц. р. втрати англійських, французьких і невтральних торговельних кораблів осягнули цифру 145.603 тони містоти. Ці велитенські втрати, що їх завдало західнім великодержавам німецьке летунство і підводні судна, викликали в цілому світі велике зацікавлення та подив для німців.

КЕЙЛЕНК ВІЛЛІ.

Як Грицько Затичка

хотів стати таким як німець

Варшава боронилася, боронилася, аж більшість домів стала подібною до грушок - спасівок: така грушка ще висить на дереві, але оси вже виїли всю середину, лише шкірочка світиться. Так і до шестиповерхового будинку як угатить німецька бомба, то нутра й нема, — лише стіни блимають вікнами - сліпками.

Нарешті ввійшли німці. Почалася праця. І пан Грицько Затичка став до роботи при чому він не носив румовища і не складав дощок на купу, не закидав лопатою на вулицях барикад, якими хотіли поляки боронитися від німців і зробити Варшаву подібною до Парижа з часів французької революції. Ця праця не вимагала великої розумової напруги і взагалі інтелектуального зусилля, а пан Грицько Затичка мав так упорядковану свою голову, що завжди мусів над чимсь глибоко думати. Отож він і був доглядачем над однією з робітничих дружин, що виконувала оці всі перераховані бездумні праці. І все було б добре, якби не ці прокляті спізнення. Поки ще була у Варшаві Польща, можна було й на $1^1/_2$ години спізнитися, бо поляки ще на більше спізнялися. Але як прийшли німці, — то такий сором почав Затичку їсти, що хоч на вулицю не виходи. Але не так сором, як начальство на будові гризло й загрожувало, що роботи не дасть.

І тут перед Затичкою стала на всю велич своєї глибочення проблема: як практично осягнути німецьку точність, — стати німцем.

Насамперед Затичка поставив собі питання: коли вставав би німець, щоби прийти на працю в 7-ій годині? Може в 6-ій?

Ввечорі Затичка постановив і собі встати точно в 6-ій - дійсно на другий день прокинувся більш - менш у 6-ій, бо ще до семої бракувало цілих 15 хвилин. Хоч це й не було спізнення на 2 чи 3 години, але Затичці стало ясно, що точно в 7-ій годині він до праці не встане. Він не вмиваввшись зразу ж вискочив на вулицю, щоби спізнення не набрало катастрофальних розмірів. Затичка летів, як сполошений домовик так, що люди з хідників уступалися, а якась старенька пані в чорному перехрестилася швиденько кілька разів, коли пролетів попри неї.

Спізнився лише на 40 хвилин. Деякі робітники довбалися в румовищі, деякі в полові чи де попало. Ніяких шефів не було. Затичка повеселішав, хоч перед самим собою і було дуже прикро. Постановив рішуче на другий день встати пів до шестої. І встав; навіть ще й бракувало пять хвилин до пів до шестої отже день заповідався дуже добре. Він умився спокійно, зачесався, чаю випив. Все робив точно й методично, не поспішаючись, як німець. І коли подивився на годинник, — захолов: за пять хвилин сема. Коли й як пролетів час, — Затичка не тільки не зумів собі цього зясувати, але не мав навіть і часу на думання. Спізнення: 35 хвилин. Робітники розривалися в роботі, бо стояв насуплений шеф.

Але Затичка був завзятий. Він вирішив встати в 5-ій годині. Прокинувся задовго перед пятою і вже не міг заснути. Встав і знов усе робив, розмірено й спокійно, бо поспішаючись кожний може прийти точно на сему! Ні, ти, голубе, будь спокійним німцем і прийди, от! На дворі падала якась мішанина з води, туману й снігу. Затичка вирішив перевзутися перед відходом, отже систематично витяг теплі онучки з ва-

Міни ждуть під водою на кораблі

Нема дня без звідомлень про затоплення кораблів на водах довкруги побережжа Анґлії. Морська міна виявилася важною зброєю у бльокадній війні. Але — що це таке міна та який їхній спосіб діяння?

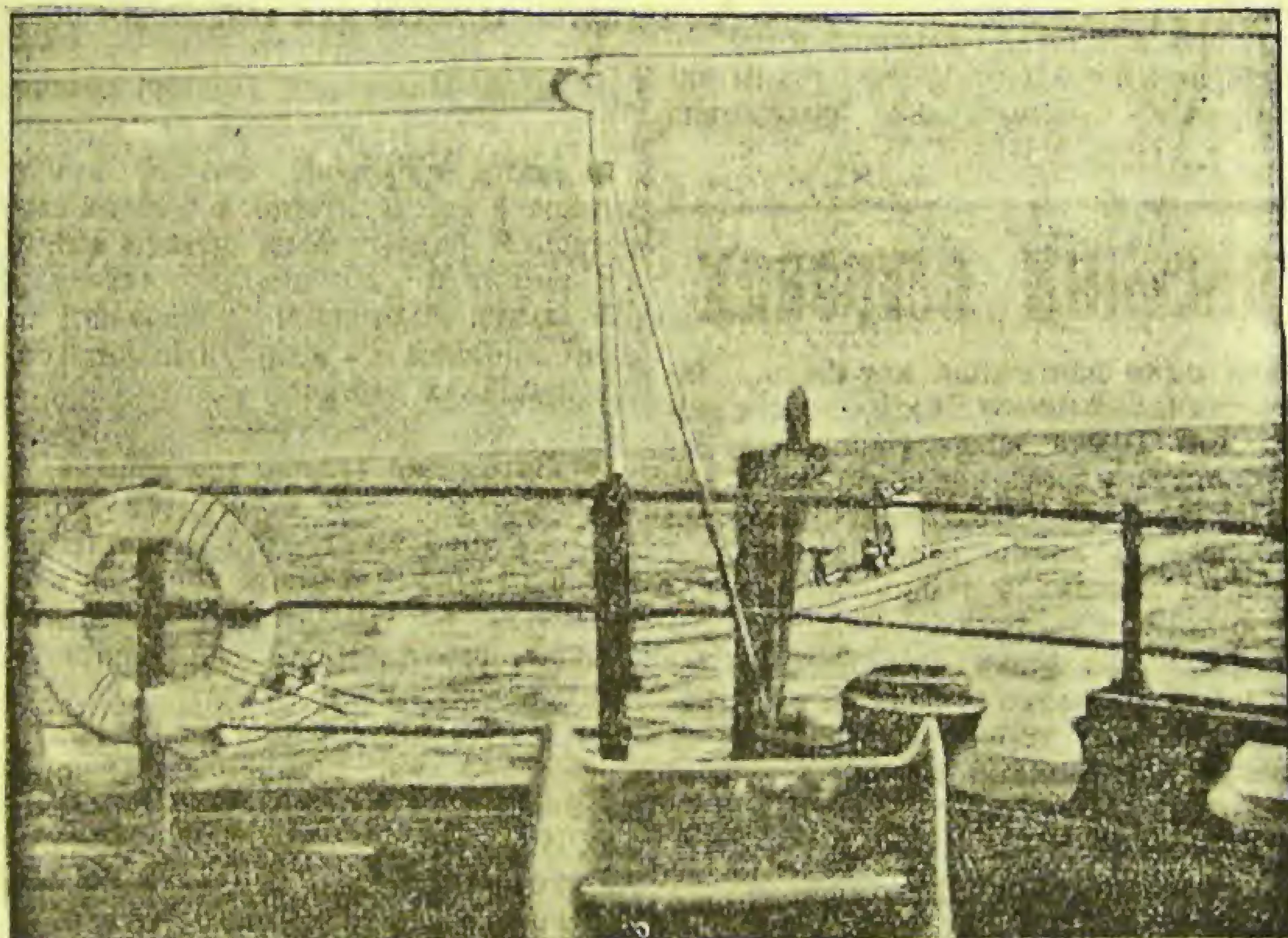
Морські міни — це вибухові, здебільша округлі кулі, які у розмірно тонкій сталевій поволоці, мають можливо якнайбільшу масу вибухового матеріялу. Запальник міни при зударі з кораблем починає діяти і тоді наступає вибух.

Добре обдумані уладження уставляють міни на бажаній глибині. До кожної міни прічіплений якір, в якому є бубон з линвою сталевою, витревалою, на якій висить міна.

Окремий прилад дозволяє сталевій линві лише так далеко відплисти, щоб міну задержати на бажаній висоті під поверхнею води. Заякорення переводиться й управильнюється при допомозі так званої ладу на глибину. Міна та якір тонуть тоді одночасно, аж до дна моря. Там увільняється міна від якора, коли розпуститься кусень соли, що здержував деякийсь час діяльність приладів до устійнення глибини, та випливає до бажаної глибини.

Щоби запальник бомби почав діяти, на горішній частині міни, є багато грибків-вершків з олова, що замикають шкляну рурку, наповнену мішаниною з каліобіхромату та сіркових солей, полученою цинком і вуглем. Коли олов'яний ріг ломиться і згинається внаслідок зудару міни з кораблем, розбивається шкляна рурка та виливається плин на цинк і вуголь — тоді повстає електрична струя, що через провід доходить до запальника та запалює його.

Закладання поодиноких мін є неекономічне. Тільки заложення багатьох рядів мін, так званих мінових піль, дає успішні наслідки. Підчас світової війни на європейських водах заложили 187.000 мін. Велика мінова запора на Північному Морі, яка замикала Північне Море між Норвеґією та Шотляндськими островами перед підводними суднами, складалася з 57.000 мін.

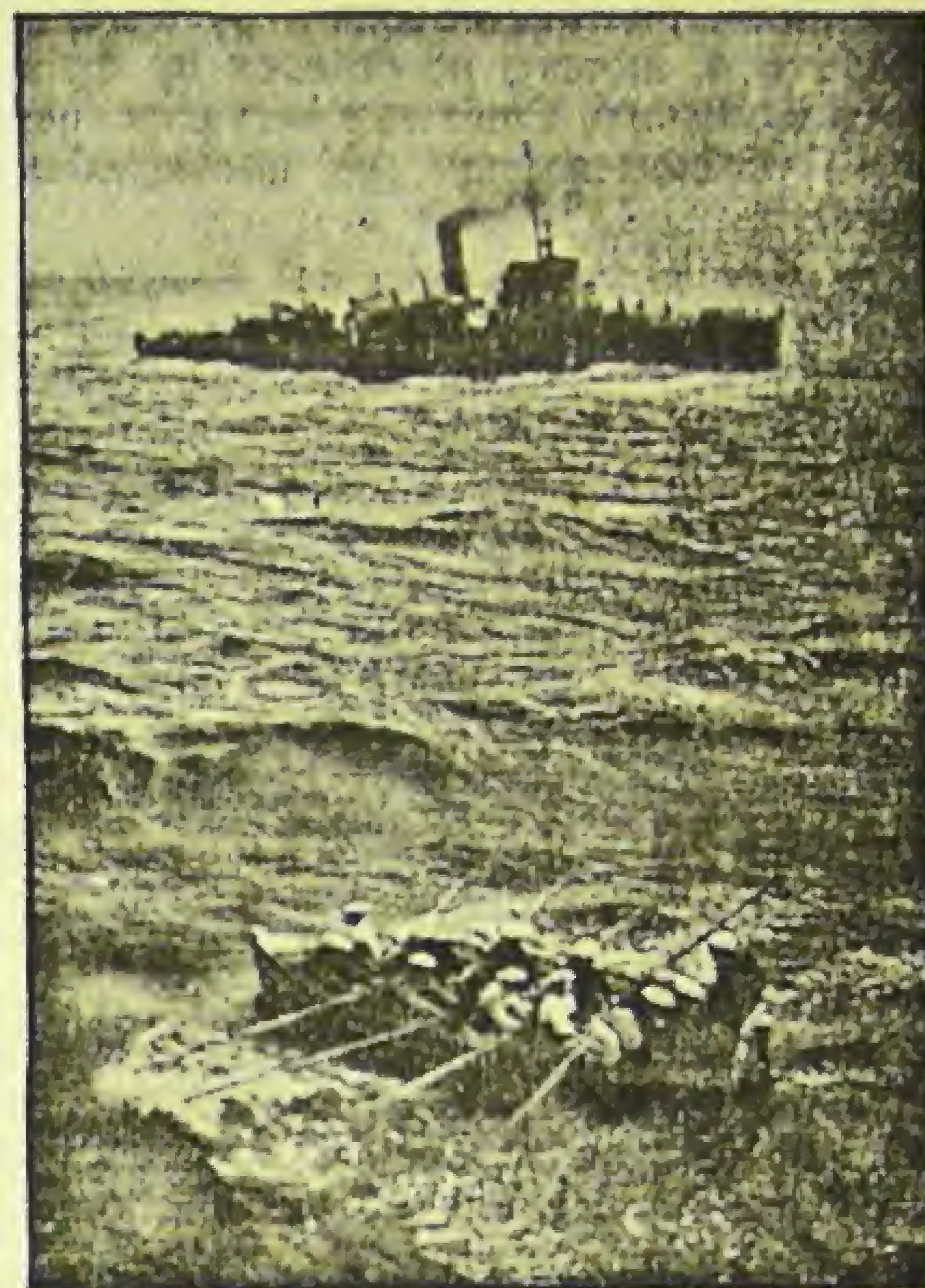

Бльокада Англії. Німецьке підводне судно підїзджає до невтрального торговельного корабля, щоб перевести контролю.

поспішної ваги, що висить на стіні коробки, яка починає діяти тоді, коли міна зануриться у воді. Тоді то якір спадає в долину і коли поспішна вага осягне ґрунт, тоді починає діяти прилад на линві, що стягає міну на бажану глибину. Коли міну закладає підводне судно, тоді треба при-

Запору мін треба заложити так, щоб ворог не завважив і щоб своя фльота знала докладно про неї. Міни закладається у віддалі яких 50 метрів від себе. Ця віддаль потрібна на те, щоб через вибух одної міни не запалилася сусідня міна.

До закладання мін далеко на ворожих водах уживають підводних суден, хоч вони можуть везти зі собою тільки небагато мін. Підчас світової війни заложили німецькі підводні судна 13.000 мін на анґлійських водах.

Крізь мінові поля. Німецьке судно вказує шлях торговельному кораблеві, куди проїхати крізь мінові поля на Північному Морю.

Вибуховий матеріял міни складається зі 100 до 200 кґ. стрільної бавовни трінітротолюлю. Є міни з олов'яними плащами, рухомою підоймою та маятинкові. Найкраще діють міни з олов'яними плащами, які тепер є загально вживані.

В перших часах світової війни закладали міни найбільше на 100 метрів глибини, тепер можна закладати і на 300 м. під водою.

Міни закладають в однорядових і багаторядових запорах, що можуть бути прямі, похилі під рівними кутами або зикзакуваті. Щоб зовсім заблькувати якийсь простір, розкидають міни тут і там, неправильно. Проти надводних кораблів закладають міни від 2 до 6 метрів під водою. Проти підводних кораблів уживають глибше затоплених мін, або закладають їх у сходових запорах, на ріжних глибинах.

лізки, методично обкрутив добре ліву ногу, точно взув чобіт, тупнув задоволено по підлозі, — добре. Подивився на годинник — за чверть шеста. Добре. Обкрутив праву ногу, всунув у халяву, — добре, але в шийці нога застрягла й стала. Затичка напнявся зі всіх сил, — не йде. Ще сильніше — нічого. Мусів онучку інакше обкрутити; посунув ногу назад — також не рухається. Покрутив сюди-туди; не помагає: і вперед — ні й назад — ні. Зирнув на годинник, — добре було б уже вийти.

Крутнувся Затичка на лівій нозі до порога, зачепив ногу, напружувався дійсно до самознищення, — проклятий чобіт просто ніби прилип до ноги. Терпець урвався. Затичка гатив ногою зі всіх сил у підлогу, аж сусідка подумала, що нарешті анґлійці й французи йдуть, але чобіт не рухався. Що робити? Чи можна брати й халяву краяти, чи в серце стромляти, чи волосся на голові рвати?

Ще одно могутнє напруження і тоді штани голосно тріснули в такому місці, де нормально щілина буває лише в малих хлопят. Це Затичку прибило остаточно. Сів на ліжку та зітхнув важко:

— Ех, чорт! Куди тобі, Грицю, до німця рівнятись...

Анґлія і Франція хочуть перекинути війну на Балкан

В часі, коли представники балканської антанти працюють над зміцненням своєї невтральности і мира на Балкані, Анґлія готує новий замах на них з метою зробити Балкан полем бою.

Як повідомляють американські часописи західні великодежави сконцентрували на Близькому Сході в Сирії та Смирні на кордонах Туреччини пвміліонову армію, щоб ранньою весною повести через Балкан офензиву проти Німеччини. Ця офензива малаб відтяти Німеччині доступ до румунської нафти. Одночасно турецька офензива через Вірменію до Баку малаб підтримати цю офензиву на Балкані. Тому, що обі офензиви малиб зустрінутись на півночі від Чорного Моря — то в той спосіб позбавленоб Німеччину джерела хліба, відтятоб її від України. Щойно тоді анґлійська морська бльокада булаб успішно доповнена.

Анґлійсько - французька армія на Близькому Сході залишається під командуванням французького ґен. Вейґанда. Французьку фльоту сконцентровано на Середземному Морі, щоб перевозити війська до Малої Азії.

Про дальші наміри цієї концентрації пише американська преса ось що: Якщо солідарність балканських держав підчас теперішньої конференції можлива то лише під мілітарною загрозою західних великодержав. Вони хочуть постійними повідомленнями про німецьку та совітську інвазію вдержувати балканські держави в постійному страху та приєднати їх на свій бік.

Преса-це могутня зброя

Военні комунікати з північного фронту

= Ленінградська военна округа повідомляє, що 4. лютого не сталося на фронті нічого замітного. Совітське летунство перевело з успіхом напади на военні обекти Фінляндії.

= Фінляндський военний комунікат з 4. лютого повідомляє: 3. лютого совітські війська продовжували дальше наступ на відтинку Сума на Карельському півострові. Фінляндці мали відбити цей наступ з великими втратами для совітських військ. Один дальший совітський наступ на схід від Муоляерві фінляндці мали спинити. Совітське летунство перевело в ночі на 3. лютого летунські напади на Ганко, Екене і Коївізо. 3. лютого відбувалися дальші летунські наступи на Мантілюото і на Сейнаекі та Куопіо в середущій Фінляндії. Малі совітські відділи наступали в околицях Лієкса, Буокаті, Гірнсальмі, Саля і Кеміерві. На північному фронті бомбардували совітські літакі Івальо і Раутсі. Крім матеріяльних втрат від бомб згинуло 40 осіб, коло 50 було ранених.

Фінляндське летунство брало участь в бою і перевело численні розвідчі лети та напади на совітські летунські бази і військові частини.

Іран не приступить до війни

Деякі англійські часописи широко розписувалися про те, що Іран може статися жертвою напасти з боку деяких держав. Тому теж дораджувано Іранові приступити до военної акції.

Іранський часопис »Етелят« підносить рішучий протест проти такої пропаґанди англійської преси, підкреслюючи, що Іран не відступить від засади невтральності. — Іран зберігає невтральність, щоб таким чином поправити господарське положення краю.

Ледова катастрофа на данських островах

= Всі звідомлення з понеділка, 29. січня ц. р., про корабельну та залізничну комунікацію в Данії починаються й кінчаються ствердженням, що комунікаційні труднощі зростають з години на годину. Північно-східний вітер і безнастанні морози не кажуть сподіватися швидкої поправи. Навпаки, управа данських залізниць зрезиґнувала остаточно з правильної комунікації через Великий Белт. В неділю та в понеділок застрягло в ледах аж три транспортові кораблі враз з пасажирами й товарами. Тому рішено, що на будуче з одним кораблем ледоломом будуть висилати тільки один вантажний корабель. Західня частина Великого Белту зовсім покрита ледом. Тимчасові получення між Зеляндом і Фюнен подвоєно, для скорішої помочі. Перед північно-західніми портами Данії повстають ледові вали. Переїзд через Ересунд можливий тільки при допомозі ледолому. На Борнгольмі нові сніговії внеможливили всяку комунікацію. Залізниці і навіть самоходи нечинні вже третій день. Достава харчів відбувається з великим трудом санками. Школи замкнено на цілий тиждень.

—o—

Америка не хоче вмішуватися до війни

= Американський міністер війни Вудрінґ виголосив минулого вівтірка велику промову в Сен-Люї. Міністр ствердив, що американський нарід має однозгідне переконання, що не повинен дати себе втягнути до війни. Америка вже має великі втрати, хоч є невтральною. Зокрема великі труднощі повстали в закордонній торговлі і вслід за тим у внутрішньому господарстві. Сьогодні Америка могла б багато заробити на военних доставах, але в цьому випадку по закінченні війни господарська кріза виступила б зі ще більшою силою.

—o—

Короткі вістки

Анґлія хоче занятн Скаґерак і Катеґат. Московські часописи пишуть, що західні великодержави тому хочуть зєднати собі скандинавські держави, щоб могли усадовитися в Катеґаті та Скаґераку. В обох проливах між Данією та Швецією хочуть вони заняти військові становища, щоб виступити проти німецької балтійської торговлі.

—o—

Затонув югословянський торпедовець. При вїзді до пристані Шибеник наїхав на скалу й в короткому часі затонув югословянський торпедовець „Любляна". Залога зложена з 138 осіб, врятувалася крім машиніста.

—o—

= **Недостача вугілля у Швеції.** Шведський уряд завів примусову контролю над торговлею вуглем і коксом. На вуголь підвищено ціну. На місяць лютий обмежено приділ вугля у висоті 11 відсотків в порівнанні з лютим минулого року. В Котенбурґу підвищено ціну ґазу на 33 відсотки.

—o—

= **Шеф бельгійського ґенерального штабу Ван дер Берґен уступив зі свого становища.**

—o—

= **Румунія протиставиться англійським вимогам.** Англійська та французька преса гостро виступає проти створення в Румунії нафтового комісаріяту, що перебрав контролю над цілою продукцією нафти в Румунії. Румунські часописи гостро виступили проти англійських домагань. Вони заявляють, що створення цього комісаріяту має виключно внутрішній характер і викликаний чисто господарськими причинами Румунська невтральність вирішена раз на завжди і буде збережена на всіх ділянках.

—o—

= **І в Мадярщині недостача вугілля.** Столиця Мадярщини Будапешт дістала досі тільки третину нормального запотребування на вуголь. Ці труднощі зростуть ще більше з огляду на те, що на Мадярщині паде тепер без перерви сніг. Комунікація незвичайно утруднена.

—o—

= **Два з затоплених англійських кораблів мали 13.000 містоти.** Голяндська преса повідомляє, що між озброєними англійськими торговельними кораблями, яких минулого вівтірка заатакували німецькі літаки були: британійський корабель-цистерна »Брайтіш Тріюмф« містоти 8.500 тон, і британійський вуглевий корабель »Керітон« містоти 4.553 тон.

—o—

= **Важкі втрати невтральних держав.** Норвежські часописи стверджують, що Норвеґія втратила в останньому тижні 6 кораблів на небезпечних англійських водах.

—o—

= **Англійське стежне судно затоплене німецькими літаками.** Німецькі літаки затопили англійське стежне судно »Іст Денжан«. 8 осіб залоги згинуло. Інший корабель »Стенборн« (2.800 тон містоти), що його минулого понеділка заатакували німецькі літаки, перевернувся на бік. Із залоги 21 людей виратували тільки 2-ох. Англійський корабель »Ореґон« (6.008 тон містоти) затонув від стрілів німецьких підводних суден.

—o—

= **Румунські транспорти до Німеччини через Галичину.** Закордонна преса в останніх місяцях подавала часто, що залізнича комунікація між Совітами і Німеччиною, зокрема транзит між Німеччиною та Румунією перервані. Ці вістки не правдиві. Комунікація і транзит зовсім наладнані. Сотки вагонів зі збіжжям і румунською нафтою прибули цим залізничим шляхом з мунії до Німеччини. Подібні транспорти з Румунії до Німеччини. Подібні траспорти з

—o—

Зміни в Румунії Внутрі румунської урядової партії, згідно з бажаннями міністерської ради, мають прийти зміни, щоби зміцнити національну солідарність. 121 членів колишньої розвязаної орґанізації »Залізна Ґвардія« звільнили з концентраційних таборів.

—o—

= **Затоплено 110.000 тон збіжжа.** Арґентинський збіжевий комісаріят видав комунікат того змісту, що внаслідок затоплення 18 транспортових кораблів знищено не менше, як 110.000 тон арґентинського збіжжа, призначеного для европейських портів.

—o—

= **Турецький міністер Сараджоґлю їде до Болгарії.** Турецький міністер закордонних справ Сараджоґлю виїхав з Югославії до столиці Болгарії Софії, щоб перевести переговори з болгарським урядом.

—o—

=**У 17-ті роковини.** Дня 31 січня ц. р. минули 17-ті роковини оснування фашистівської міліції у визволеній Італії. З цієї нагоди шеф німецьких штурмових відділів (СА) Літце вислав привітну телеґраму до Мусолінія та шефа штабу фашистівської міліції Стараче. В телеґрамах підкреслено єдність обох формацій та обох народів.

—o—

ЗАБЕЗПЕЧЕНИЙ ОБОРОТ МІНЕРАЛНИМИ ОЛІЯМИ.

= На основі постанов розпорядку Ґенерального Ґубернатора підлягають негайній конфіскаті всі уладження і предмети, необхідні до обороту мінеральними продуктами для правильного постачання мінеральних олїв. У першу чергу підпадають сюди склади до переховування мінерал. олїів та їх продуктів, а саме: уладження до вантаження, нафтові збірники, вужі, ваґони - цистерни і вуличні вози, залізні і деревляні бочки та промислові підприємства з уладженнями.

Конфіскаті не підлягають предмети й уладження, необхідні до військових, поліційних та урядових цілей. Шкоди можуть бути звернені, при чому остаточну їх висоту устійнює керманич господарського виділу уряду Генерального Губернаторства. Якщо згадані предмети та уладження необхідні для монопольного т-ва обороту мінеральними оліями, с-ки з обмеженою відповідальністю, керманич згаданого господарського виділу може їх винаймити або виарендувати згаданому т-ву. Власники уладжень і предметів, необхідних до обороту мінеральними оліями та їхніми продуктами, обовязані зголосити їх згідно зі станом з 15. січня у відповідному головному митному уряді найдалі до 15. лютого ц. р.

—o—

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР.

Лютий.

8. Четвер — Ксенота
9. Пятниця — Івана Золот.
10. Субота — Ефрема Сир.
11. **Неділя — Ігнатія, Романа.**

*

Лютий, гостро кутий.
Як прийде Евтимія, то й хату завіє.
На Максима зима, бо тепла нема.
Григорій, снігу цілі гори.

— Сибірські морози в Америці. У столиці Злучених Держав Вашингтоні лютує від 10 днів найважча зима від 1936 р. У Вашінгтоні, де в літі панує правдива полуднева спека, було минулого тижня 16 ступнів морозу.

— Катастрофальні лявіни в Австрії. Повище гути Іс коло Пачеркофель сніжна лявіна захопила і засипала 5 лещетарів. Їх товариші вирушили їм негайно з допомогою. Завдяки негайній рятунковій акції вдалося видобути зпід звалів снігу 4-ох лещетарів і вирятувати їх від смерти.

— Землетрус у Греції. В околицях Катеріні недалеко Сальонік сильний землетрус знищив 25 домів. Мешканці в найбільшому перестраху тікали з домів. Перша поміч прийшла із Сальонік. Землетрус триває дальше.

— Леди загнали корабель на мілину. Велитенські маси леду між данським і шведським побережжям загнали данський корабель »Дан« на мілину в дорозі між Гельзінгборг і Гельзінгер. Комунікацію вдержують лише при допомозі ледоломів.

— І в Голяндії лютує зима. Голянські часописи пишуть, що від 55-ох років не було в Голяндії такої гострої зими, як тепер. Тому, що в Голяндії вся комунікація відбувається прегарно розбуваними водними каналами теперішні морози зовсім її припинили. Не вдалося навіть перекинути комунікації на сухопутні дороги, бо снігові закурили їх. Тому тисячі самоходів і возів стоять безрадно на голяндських дорогах. Ці труднощі зросли ще більше, коли минулого тижня в четвер при 5 ступнях морозу почав падати дощ! Повстала дуже небезпечна гололедиця так, що і решта доріг не завіяних снігом не надаються до вжитку.

— Чотири робітники в Боснії згинули від чаду. Чотири робітники в західньо-боснійському місті Баня-Люка розпалили в своєму сховищі внаслідок сильних морозів отвертий вогонь з вугля. Рано найшли всіх мертвими від чаду.

— Пожежа в шведському шпиталі для божевільних. У шпиталі для божевільних недалеко Штокгольму вибухла пожежа. Три особи згоріли, 10 тяжко попарилось.

— Нові снігові в Югославії. Люта зима в Югославії триває далі. Снігові відтяли в полудневій Сербії і Боснії від світа не тільки села, але й міста. Комунікація утруднена, поїзди приходять неправильно. Гололедиця спричинила в Білгороді багато нещасливих випадків.

— Також у Швеції землетрус. Минулого тижня занотували у Швеції 3 легкі землетруси в північній частині краю. Їх причиною є те, що Скандинавський півострів незамітно але постійно підноситься.

— 8 років вязниці за грабіж. Наглий суд у Варшаві засудив на 8 років важкої вязниці грабіжника Садовського, який у грудні м. р. затримав вечором віз селянина і загрозив йому ножем, якщо не віддасть грошей. Два німецькі вояки, які надійшли дорогою, затримали грабіжника й віддали його поліції. Як бачимо, німецька влада пильно дбає в інтересі населення про безоглядну безпеку громадян. Хто загрожує цій небезпеці рискує власною головою. Минулися польські часи зі свавільними бешкетами шумовиння.

Чому є гострі й лагідні зими?

Цьогорічна гостра зима принесла людям чимало клопотів. Найбільше в цих країнах, де сніг є невідомою рідкістю, де весна й літо тривають цілий Божий рік, як нпр. в Італії, чи Еспанії.

Звідкіля ж беруться нагло що кілька літ такі гострі зими, як хочби памятна зима з 1928/29 р.? Бож сонце хіба однаково освічує в кожну зиму один і той сам клаптик якоїсь країни! Звідкіля-ж у вічно теплих країнах беруться нагло такі морози і снігові?

Західні країни Европи як Німеччина, Франція, Англія і навіть Данія мають лагідніші зими від східньо-европейських країн. Тимчасом у них повинні б бути такі самі зими як у всіх країнах на схід від них, що лежать на тій самій віддалі від рівника, себто цеї смуги землі, на якій сонце цілий рік палить немилосерно землю своїми проміннями. Та так не є.

Західньо-европейські країни завдячують свій лагідний клімат атлянтійському океанові, що простягається між Европою й Америкою на цілу довжину земної кулі від північного до полудневого бігуна.

Води цього океану в його полудневих частинах нагріваються під впливом вічного полудня і звідси велика струя огрітої води, що її звуть ґольфстромом, з теплотою від 25 до 30 ступнів плине в північно-східньому напрямі здовж берегів західної Европи попри Францію, Анґлію північну Німеччину, Данію, Швецію і Норвеґію. Тому північне море і пристані і норвежське побережжа не замерзають.

Одначе сама тепла вода ще не нагріває самої землі. Вона що найвище не дає замерзнути північним водам. Ця струя теплої води викликує також крутіж повітряних течій так, що разом і з теплою водою Ґольфстром приносить з полудня на західні побережжа Европи лагідно-вогкі вітри, які огрівають західньо-европейські країни. Томуто в цих країнах лагідніша зима від зими нпр. в Україні, де ці вітри вже не доходять, бо в міжчасі охолоджуються.

Дальше західня Европа завдячує лагідніші зими також обороту землі. Внаслідок обороту землі теплі струї полудневого повітря і повітря теплих водних струй мандрують на суходіл злагіднюючи тим самим холодний воздух, що напливає з північних ледяних підбігунових околиць. Колиж теплі струї воздуха заповільно посуваються в північному напрямі — морозні вітри півночі беруть перевагу і тоді маємо до діла з гострими, морозними зимами. Тоді також юнаки весняної Італії мають рідку нагоду забавитись на вулицях Риму у війну білими сніжками. Але вони мусять при тому спішитися, бо нагода ця триває коротко, сніг скоро топиться. Колиб так довше потривав сам холод, то певно спричинив би багато шкід, та дався би взнаки розпіжненому полудневим теплом населенню. Одначе якщо вони в нас побулиб або ще дальше на північному сході, тоді пізнали, що значить правдива зима.

Тимчасом для нас, загартованих північними бурями, такі зими не страшні.

—o—

Землетрус триватиме 6 місяців

Останній землетрус у Туреччині заподіяв страшне знищення. Найрізніші землетруси були в західніх околицях краю. Тепер доходять вісти про нове нещастя, а саме великі виливи рік, зокрема в околиці міста Смирни.

Рятункова допомога в околицях Анатолії незвичайно утруднена. Залізничі шляхи поперериванi. Уряд вислав до зруйнованих теренів летунську рятункову виправу з харчами й ліками. Найбільш знищене місто Ерзерум. На лінії Ерзерум — Анкара вдалось досі переїхати тільки одному рятунковому поїздові. Один наочний свідок, що вернувся саме цим поїздом з Ерзерум оповідає, що вигляд міста страшний. Майже всі будинки лежать зруйновані. В кількох дільницях міста повстали пожежі. Рятункові відділи дальше відгребують з руїн вбитих і ранених. В цілому місті нема ні одного лікаря. Тому багато ранених гине.

В околиці Сівас занотовано досі 44 землетруси. Один втікач з цієї околиці оповідає, що в місті Ерсінджак згинуло більше ніж 10.000 людей. Перший рятунковий поїзд приїхав щойно по трьох днях. Метереольоґічна обсерваторія в Істамбулі подає, що землетруси в Туреччині мають тривати щонайменше 6 місяців.

— 10-тилітка в Норвегії. Норвежський уряд торговлі вніс до парляменту плян 10-тилітньої розбудови норвежських пристаней. Окрему увагу присвячується в цьому пляні розбудові риболовства.

Знавець 290 мов. У Франкфурті живе 66-літній д-р Гаральд Шіц, найбільший знавець мов усіх часів. Він вміє говорити й писати в 290 мовах.

Доми без заліза. У змаганнях до господарської самовистарчальности в Італії дійшли до того, що будують доми зовсім без заліза, тільки з цегли й каміня.

Кишеньковий літак. У березні має появитися в Італії новий тип малого літака, що коштуватиме 3000 нім. марок. При малому спотребуванні бензини може він відбувати лети на 5.000 км.

Ярмарок у Кельні. Весняний ярмарок у Кельні відбудеться від 7. до 9. квітня, ярмарок меблів від 28. до 30. квітня ц. р.

Кількість худоби в Данії. При кінці минулого року було в Данії 3,816.000 штук рогатої худоби та 3,134.000 штук безрог. Як на такий малий край, як Данія, ці числа дуже великі.

Свинячу шерсть треба зібрати. Всі управи різень, різники й господарі мають віддавати свинячу шерсть для промислових цілей.

— Витривала праця над відбудовою мостів. Влада рішила якнайшвидше відбудувати зруйновані поляками мости і привернути нормальну залізничу комунікацію. Над направою мостів працювали день і ніч, серед тріскучого морозу, навіть в неділі і свята. Тому то вже направлено мости під Сандомиром і Демблiном. Опісля відбудовано мости над Пiліцою коло Варки і Томашева. Тепер докінчують направу моста коло Розвадова над Сяном.

Веселий кутик

Таборовий гумор.

До одного нашого табору приїхав краян. При вході питає вартового:

— Чи не знаєте часом Панька Рудого?
— Панька Рудого? А як він виглядає?
— Та такий високий, чорний на волос.
— А вуси має?
— Аякже! Має, та ще й які!
— А, то я його знаю! Називається Федько Теребушка!

В кіні.

В кіні в перших рядах хтось встав і стоїть.

— Сідайте! — відзиваються голоси з задних крісел.

— Дякую, я ще не втомлений — відповідає той, що стоїть.

Така доля...

Жалілася одна дівчина:

— Я так, як той горох при дорові: хто прийде, той щипне...

Управильнювання обороту споживчими продуктами

— Ґенерал-Губернатор видав нові розрядки про господарку худобою, молоком і сирими шкірами.

Для забезпеки зорґанізованої торговлі худобою розпорядок устійнює торговиці для худоби, а по містах, що будуть означені — торговиці худобою на заріз. Різні будуть зобовязані віддавати на прохарчування населення цю кількість худоби, що на них припадає. Уряд виживлення і хліборобства буде видавати постанови на які ринки мають різні відставляти худобу на заріз. Також буде цей уряд видавати постанови, на якому ринку поодинокі різні зможуть покривати свої потреби. Худобу будуть приділювати на торговицях. Підприємства, що не мусять покривати своїх потреб на торговицях, мусітимуть виєднати дозвіл на заріз худоби від начальника громади. Розпорядок забороняє різати молоді, здорові штуки худоби телят, та безроги нижче 80 кґ ваги, що надаються на випас, тільні корови, ялівки і безроги. Ці самі постанови відносяться до обороту молоком і товщами. Підприємства, що займаються їх виробом чи перерібкою, зобовязані доставити відповідній владі вироблені запаси товщів і невикористане молоко та молочні продукти для забезпечення зорґанізованого їх розподілу.

Купці мусять означити ціни на товарі

Ґенерал-Губернатор д-р Франк, видав 26. січня п. р. розпорядок, що накладає на купців обовязок означити точно ціни на всі продавані товари так, щоб покупець міг їх бачити. Цей розпорядок тісно вяжеться з поборюванням лихви та визиску населення. Отже згідно зі згаданим розпорядком купець, який у роздрібленій торговлі продає товари у крамницях, на торговицях, торгових галях і вулицях, обовязаний вивісити цінник своїх товарів та означити ціни на всі свої товари в золотих і согиках.

Ціни товарів, що їх продають на вагу або на мірку — згідно зі звичаєм — купець обовязаний виписати в цінннку та примістити його на видному місці. Ціни мусять відноситися до тих мір, в яких звичайно купці продають товари. Отже купець обовязаний подати ціну за сотнар, кільоґрам, міру чи штуку.

Фризієри і шевці обовязані примістити цінник з означенням ціни за свої послуги. Контролю цінників переводять урядовці поліції. Якщо купці і промисловці не виконують постанов згаданого розпорядку, — урядовці обовязані звернути їм увагу за невивішення цінника накладаючи одночасно карним наказом — кару до висоти 25 зол. платну негайно за посвідкою. Окружні начальники можуть крім того накладати на неслухняних карним наказом кару до висоти 100 зол. при чому від їх рішення нема відклику. Свої права можуть окружні начальники передавати повітовим комісарам чи посадникам. Розпорядок обовязує в тиждень від його оголошення.

—о—

ОГОЛОШЕННЯ

За Редакцію відповідає начальний редактор Л. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Кармелітська 34, II. Телефон 230-39.
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.

Verantwortlich fü den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter L. Chomiak Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Karmeliterstrasse 34. II, Fernsprecher 230-39 Druck: „Nowa Drukarnia Dziennikowa", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79